

Олена Шишкіна

ТРАНСПОРТНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ КРАЇНИ

Исследованы роль транспорта в формировании и развитии промышленных предприятий с учетом его функционального назначения, определено влияние транспорта на развитие градообразующих предприятий, сформулирована актуальность исследования рисков и угроз данного влияния.

Транспорт є важливим суб'єктом економічної системи та обов'язковим елементом суспільного виробництва, який забезпечує потреби багатогалузевої економіки у перевезенні вантажів і пасажирів. Враховуючи той факт, що ринок транспортних послуг разом з товарними, фінансовими, інформаційними та іншими ринками забезпечує життєдіяльність і стійкість функціонування всієї економічної системи, необхідно відмітити, що стабілізація економіки держави та її підйом неможливі без розв'язання основних проблем транспортного комплексу.

Розвиток ринкових відносин висуває задачу підвищення взаємодії різних видів транспорту господарського комплексу, яке дозволить ефективно використовувати їх технічні, економічні та екологічні переваги, забезпечить задоволення інтересів суб'єктів економіки в транспортних послугах, що сприятиме розширенню ринків збуту державних і недержавних транспортних компаній та транспортних підрозділів підприємств, мінімізації ризиків і загроз економічній безпеці, а отже, розширенню фінансово-економічних можливостей їх зростання.

Вагомі теоретико-методологічні та практичні аспекти функціонування транспорту представлені в працях О.О. Бакаєва, М.Н. Бідняка, В.Н. Лівшиця, Е.Д. Ханукова, Т.С. Хачатурова та ін. Питання транспортного обслуговування підприємств знайшли відображення в працях таких вітчизняних і іноземних вчених, як: Л.А. Александров, В.М. Гурнак, Є.А. Жуков, Л.Г. Зайончик, В.І. Котелянець, Ю.В. Кулаєв, Є.М. Сич, Ю.М. Цветов, В.Г. Чекаловець, В.Г. Шинкаренко та ін. Аналіз наукових праць і розробок в сфері транспортного обслуговування показує, що залишаються недостатньо дослідженими питання дослідження транспорту як провідної складової розвитку промислових підприємств, проблеми оптимізації доцільності вибору і розвитку підприємствами тих, чи інших видів транспорту, питання ідентифікації ризиків і загроз економічній безпеці суб'єктів господарювання пов'язаних транспортним процесом.

Транспорт, виконуючи своє політичне, організаційно-економічне і соціально правове функціональне призначення поєднує в єдиний комплекс всі галузі господарського комплексу країни; забезпечує життєдіяльність держави, її національну безпеку і цілісність; створює умови для економічного вирівнювання розвитку регіонів, сприяє розв'язанню соціально-культурних проблем суспільства тощо. Транспорт є основним фактором, який визначає розміщення, формування та становлення тих, чи інших підприємств і територіальних угруповань. При цьому

враховуються потреба в перевезеннях, обсяги матеріалів і готової продукції, особливості їх транспортування, забезпеченість транспортними шляхами, пропускна спроможність і т.ін.

В ринкових умовах господарювання роль транспорту невпинно зростає, оскільки він створює умови для формування регіональних, міжрегіональних та загальнодержавних ринків, сприяючи становленню підприємств різних організаційно-правових форм. Суттєвою є позиція транспорту в формуванні підприємств промисловості, концентрації, спеціалізації комбінуванні та кооперуванні виробництва, в яких транспортні витрати є визначальними при прийнятті управлінських рішень. Так, встановлюючи межі доцільної концентрації, промислові підприємства орієнтуються на розмір та динаміку змін сукупних витрат на виробництво і транспортування продукції, які визначають її собівартість, впливають з розмірів підприємства, обумовлюють межі території споживання продукції підприємства та визначають потенціал його розвитку. Врахування транспортної складової є основою визначення оптимальних меж спеціалізації виробництва. Зокрема, спеціалізацію можна вважати ефективною доти, поки економія від зниження витрат виробництва не буде перевищувати додаткові транспортні витрати по транспортуванню продукції такого підприємства.

Транспортні витрати необхідно враховувати при обґрунтуванні доцільності кооперування виробництва. Так кооперування є раціональним, якщо економія від зниження виробничих витрат такого підприємства буде перевищувати додаткові транспортні витрати, обумовлені зростанням відстані перевезень продукції.

Транспортна складова процесу комбінування визначає межі ринків товарної продукції, як і концентрація, впливає на розміщення і масштаби виробництва, виступає основним структурним елементом економічного потенціалу підприємства. Капітальні вкладення (інвестиції), термін формування і окупності промислових підприємств залежить від видів транспорту, які використовуються в будівельно-монтажних і інших роботах, транспортно-промислому виробництві і збуті готової продукції.

З огляду на вищеозначене, надання транспортних послуг супроводжуються чисельними ризиками і загрозами здатними негативно відобразитись на ключових показниках діяльності як промислових підприємств, так і транспортних компаній, саме тому питання ідентифікації загроз і мінімізації ризиків набувають актуальності в сучасних умовах господарювання.

Таким чином, транспорт виступає ключовим фактором формування виробничої інфраструктури, забезпечуючи безперервність її функціонування; обслуговує процеси містобудування і містоутворення, сприяє розбудові соціальної інфраструктури, будівництву житлового фонду, культурно-побутових, торговельних та інших структур, а отже визначає результативність комплексного розвитку як підприємств, так і населених пунктів. Таким чином, врахування транспортної складової, з урахуванням ризиків і загроз визначає ефективність життєдіяльності промислових підприємств на всіх стадіях життєвого циклу, обумовлює ефективність розвитку всіх галузевих і територіальних утворень.